Kinh Khởi Thế Nhân Bổn (Aggañña Sutta)

Kinh Trường Bộ (VNC PHVN, 2020)

27. KINH KHỞI THẾ NHÂN BỔN (Agganna Suttdỷ

111. Như vầy tôi nghe. Một thời5 Thế Tôn trú tại Sãvatthi (Xá-vệ)9 Pubbărãma (Đông Viên), ở lầu của Mi^ãramãtu (Lộc Mau giảng đường). Lúc bấy giờ, Vãsettha và Bharadyaja song giữa các vị Tỷ-kheo và muốn trở thành Tỷ-kheo. Thế Tôn vào buổi chiều, từ thiền tịnh khởi dậy5 bước xuống khỏi lầu, đi qua lại giữa trời dưới bóng ngôi lầu. 112. Vasettha thấy Thế Tôn vào buổi chiều, từ thiền tịnh khởi dậy? bước xuống khỏi lầu, đi qua lại giữa trời dưới bóng ngôi lầu. Thấy vậy, Vãsettha nói với Bhãradvậja: Này Hiền giả Bhãradvãja5 Thế Tôn vào buổi chiều, từ thiền tịnh khởi dậy, bước xuông khỏi lâu5 đi qua lại ^iữa trời dưới bóng nậôi lâu. Này Hiên giả Bhãradvaja? chúng ta hãy đến yếtkien Thế Tôn! Rất có the chúng ta được nghe một thời phap từ Thế Tổn. —Thưa vâng, Hiền giả. Bhãradvậja vâng theo lời Vãsettha. 113. Rồi cả Vãsettha và Bhãradvặja cùng đến gần Thế Tôn; khi đến xong, đảnh lễ Ngài và đi theo sau limg Thế Tôn, khi Ngài đang đi qua đi lại. Rồi Thế Tôn nói với Vãsettha: Này Vasettha, ngươi sanh trưởng là Bà-la-môn và thuộc gia tộc Bà-la- môn9 xuất gia, từ bỏ gia dinh, sống không gia đình từ gia tộc Bà-la-môn. Này Vãsettha, người Bà-la-môn có chỉ trích ngươi, phỉ báng ngươi chăng? - Bạch Thế Tôn? các vị Bà-la-môn thật có chỉ trích chúng con, phỉ báng chúng con với những lời phỉ báng thật chí tình, phỉ báng thật toàn diện chớ không phải không toàn diện. Này Vasettha, các vị Bà-la-môn dùng lời lẽ như thê nào đê chỉ trích các ngươi, phỉ báng các ngươi với những lời phỉ báng thật chí tình, phỉ báng thật toàn diện, chớ không phải không toàn diện? Bạch Thế Tôn, các vị Bà-la-môn đã nói như sau: uBà-la-môn là giai cấp

1 Xem D. I. 87; M. I. 353; s. I. 331; II. 284; A. V. 326. Kinh ùiơng đương trong bộ Trường A-hàm kỉnh là Tiểu duyên kỉnh @01. ,0001.05. 0036b28). Tham chiếu: Bà-la-ba đường kinh . 0026.154. 0673b04); Phật thuyêtBạchy kim tràng nhị Bà-la-môn duyên khởi kỉnh ếS(r.01.0010.02Ì6bll). s

tối thượng, giai cấp khác là hạ liệt; chỉ có giai cấp Bà-la-môn là da trắng, giai cấp khác là da đen; chỉ có Bà-la-môn là thuần túy, các giai cấp phi Bà-la-môn không phải như vậy; chỉ có Bà-la-môn mới là con chính tông của Phạm thiên, sanh từ miệng Phạm thiên, do Phạm thiên sanh, do Phạm thiên tạo ra, là con cháu thừa tự của Phạm thiên. Các ngươi đã từ bỏ giai cấp tối thượng, cúi mình vào giai cấp hạ tiện, giai cấp các Sa-môn trọc đầu, đê tiện, đen đủi5 dòng giống thuộc bàn chân. Làm vậy thật là không tốt, làm vậy thật là không hợp khi các ngươi từ bỏ giai cấp tối thượng, cúi mình vào giai câp hạ tiện, giai câp Sa-môn trọc dầu, đê tiện, đen đủi, dòng giống thuộc bàn chân." Bạch Thế Tôn, như vậy các vị Bà-la-môn chỉ trích chúng con, phỉ báng chúng con với những lời phỉ báng thật chí tình, phỉ báng thật toàn diện chớ không phải không toàn diện. 114. Này Vãsettha, các người Bà-la-môn thật đã quên quá khứ khi họ nói: "Bà-la-môn là giai cấp tối thượng, giai cấp khác là hạ tiện; chỉ có giai cấp Bà-la-môn là

da trắng, giai cấp khác là da đen; chỉ có Bà-la-môn là thuần túy, các giai cấp phi Bà-la-môn không phải như vậy; chỉ có Bà-la-môn mới là con chính tông của Phạm thiên, sanh từ miệng Phạm thiên, do Phạm thiên sanh, do Phạm thiên tạo ra? là con cháu thừa tự của Phạm thiên.Này Vasettha, các nữ Bà-la-môn, vợ của các Bà-la-môn được thấy là có kinh nguyệt, có mang thai, có sanh con, có cho con bú. Và những Bà-la-môn ấy chính do thai sanh, lại nói rằng: 6CBà-la-môn là giai cấp tối thượng... là con cháu thừa tự của Phạm thiên." Như vậy, họ phỉ báng Phạm thiên, nói láo và tích tạo nhiều điều bất thiện. 115. Này Vasettha, có bốn giai cấp: Sát-đế-lỵ5 Bà-la-môn, Phệ-xá và Thủ- đà-la. Này Vãsettha, có người Sát-đế-lỵ sát sanh, lấy của không cho, có tà hạnh trong các dục, nói láo? nói hai lưỡi? nói ác khẩu, nói lời phù phiếm, có tâm tham, có tâm sân, có tà kiến. Này Vãsettha, những pháp ấy là bất thiện và được gọi là bất thiện, những pháp ấy là có tội và được gọi là có tội, những pháp ấy không nên hành trì và được gọi là các pháp không nên hành tri, những pháp ấy không xứng Thánh pháp và được gọi là không xứng Thánh pháp, những pháp ấy là hắc pháp và có hắc báo, những pháp ấy bị người có trí quở trách. Ở đây, những pháp ây được tìm thây trong một sô người Sát-đê-lỵ. Này Vãsettha, có người Bà-la- môn... Này Vãsettha, có người Phệ-xá... Này Vãsettha, có người Thủ-đà-la sát sanh... có tà kiến. Này Vãsettha, những pháp ấy là bất thiện và được gọi là bất thiện... là hăc pháp và có hăc báo, những pháp ây bị người có trí quở trách, ơ đây, những pháp ấy được tìm thấy trong một số người Thủ-đà-la. Này Vãsettha, có người Sát-đế-lỵ không sát sanh, không lấy của không cho, không có tà hạnh trong các dục, không nói láo, không nói hai lưỡi, không nói ác khẩu, không nói lời phù phiếm, không có tâm tham, không có tâm sân? có chánh kiến. Này Vãsettha, những pháp ấy là thiện và được gọi là thiện, những pháp ấy không có tội và được gọi là không có tội5 những pháp ấy nên hành trì và được gọi là các pháp nên hành tri, những pháp ấy xứng Thánh pháp và được gọi là xứng Thánh pháp, những pháp ấy là bạch pháp và có bạch quả, những pháp ấy

được người có trí tán thán. Ở đây, những pháp ấy được tìm thấy trong một số người Sát-đế-lỵ. Này Vãsettha, có người Bà-la-môn... Này Vãsettha, có người Phệ-xá... Này Vãsettha, có người Thủ-đà-la không sát sanh... không có tham tâm, không có sân tâm, có chánh kiến. Này Vãsettha, những pháp ấy là thiện và được gọi là thiện, những pháp ấy không có tội và được gọi là không có tội, những pháp ấy nên hành trì và được gọi là các pháp nên hành trì, những pháp ấy xứng Thánh pháp và được gọi là xứng Thánh pháp5 những pháp ấy là bạch pháp và có bạch quả, những pháp ấy được người có trí tán thán. Ở đây, những pháp ấy được tìm thấy trong một số người Thủ-đà-la. 116. Này Vãsettha, vì rằng cả hai pháp hắc và bạch được chỉ trích và được tán thán bởi những người có trí đêu có mặt lân lộn trong bôn giai câp này nên ở đây, những Bà-la-môn nào nói rằng: 66Bà-la-môn là giai cấp tối thượng, các giai cấp khác là hạ liệt; chỉ có giai cấp Bà-la-môn là da trắng, giai cấp khác là da đen; chỉ có Bà-la-môn là thuần túy, các giai cấp phi Bà-la-môn không phải như vậy; chỉ có Bà-la-môn là con chính tông của Phạm thiên, sanh từ miệng Phạm thiên, do Phạm thiên sanh, do Phạm thiên tạo ra, là con cháu thừa tự của Phạm thiOn", là sai và các vị có trí không thể chấp nhận như vậy. Tại

sao vậy? Này Vãsettha, vì răng nêu có ai trong bôn giai câp là một vị Tỷ-kheo? một vị A-la-hán, các lậu hoặc đã được diệt tận5 Phạm hạnh đã thành, đã làm những việc phải làm, đã đặt gánh nặng xuống, đã đạt mục đích tối thượng, hữu kiết sử đã diệt, nhờ Chánh trí đã được giải thoát, vị ây sẽ được xem là tôi thượng so với bốn giai cấp, vì xứng với pháp, không phải không xứng với pháp. Này Vãsettha, pháp là tối thượng giữa các loài hữu tình trong đời này và cả đời sau. 117. Này Vãsettha, đây là một chứng minh điển hình để biết vì sao pháp là tối thượng giữa các loài hữu tình trong đời này và cả đời sau. Này Vãsettha, Vua Pasenadi (Ba-tư-nặc) nước Kosala biết rằng: "Sa-môn Gotama xuất gia từ dòng họ liên hệ sakya." Này Vãsettha, lúc bấy giờ9 dòng họ Sãkya phải thần phục Vua Pasenadi ở Kosala, dòng tộc Sâkya tôn trọng, đảnh lễ, đứng dậy, chắp tay và đối xử với Vua Pasenadi nước Kosala rất lễ độ9 phải phép; cũng vậy, Vua Pasenadi nước Kosala tôn trọng, đảnh lễ, đứng dậy? chắp tay và đối xử với Như Lai rất lễ độ5 phải phép vì Vua nghĩ: UCÓ phải Sa-môn Gotama là thiện sanh, còn ta không phải thiện sanh; Sa-môn Gotama có hùng lực, ta không có hùng lực; Sa-môn Gotama có dáng mặt đẹp đẽ? còn ta có dáng mặt thô xấu; Sa-môn Gotama là vị có nhiều thế lực, còn ta ít có thế Iịtc?" vì rằng Vua Pasenadi nước Kosala tôn trọng pháp, cung kính pháp, đảnh lễ pháp, cúng dường pháp, kính lễ pháp nên Vua tôn trọng, đảnh lễ5 đứng dậy, chắp tay và đối xử với Như Lai rất lễ độ9 phải phép.2 Này Vãsettha, với chứng minh điển hình này, mới hiểu vì sao pháp là tối thượng giữa các loài hữu tình trong đời này và cả đời sau.

2 Xem MIL 112, 120.

118. Này Vãsettha, các ngươi sanh sai biệt5 danh sai biệt, tánh sai biệt? gia hệ sai biệt, đã xuất gia, từ bỏ gia đình, sống không gia đình. Nếu có ai hỏi: "Các vị là ai?", các ngươi cần trả lời: "Chúng tôi là Sa-môn dưới sự lãnh đạo của Thích- ca tử." Này Vasettha, ai có lòng tin Như Lai, lòng tin ấy được an trí, có căn dể, an trú và chắc chắn, một lòng tin không bị lôi kéo bởi Sa-môn9 Bà-la-môn, chư Thiên, Ma vương, Phạm thiên hay một vị nào ở trên đời, vị ấy có thể nói: "Ta là con chính tông của Thế Tôn, sanh ra từ miệng, do pháp sanh, do pháp tạo ra, là con cháu thừa tự của ph9p." Vì sao vậy? Này Vãsettha, vì là những chữ đồng nghĩa với Như Lai là Pháp thân, là Phạm thân, là Pháp thể, là Phạm thể. 119. Này Vasettha, có một thời, đến một giai đoạn nào đó? sau một thời hạn rất lâu, thế giới này chuyển hoại. Trong khi thế giới chuyển hoại, các loại hữu tình phần lớn sanh qua cõi Ãbhassara (Quang Âm thiên). Ở tại đây5 những loại chúng sanh này do ý sanh, nuôi sống bằng hỷ, tự chiếu hào quang, phi hành trên hư không, sống trong sự quang vinh và sống như vậy một thời gian khá dài. Này Vãsettha, có một thòi, đến một giai đoạn nào đó, sau một thời hạn rất lâu, thế giới này chuyển thành. Trong khi thế giới này chuyển thành, một số lớn chúng sanh từ Quang Âm thiên thác sanh qua tại đây. Những chúng sanh này do ý sanh, nuôi sống bằng hỷ, tự chiếu hào quang, phi hành trên hư không, sống trong sự quang vinh và sống như vậy một thời gian khá dài. 120. Này Vasettha, lúc bấy ệiờ. vạn vật trở thành một thế giới toàn nước5 đen sẫm? một màu đen khiến mắt phải mù. Mặt trăng, mặt trời không hiện ra; sao và chòm sao không

hiện ra; không có ngày và đêm; không có tháng và nửa tháng; không có năm và thời tiết; không có đàn bà, đàn ông. Các loài hữu tình chỉ được xem là loài hữu tình mà thôi. Này Vãsettha, đối với các loài hữu tình ấy, sau một thời gian rất lâu, vị đất có vị ngon tan ra trong nước như bọt nổi lên trên mặt cháo sữa nóng đang nguội dần, cũng vậy đất hiện ra. Đất này có màu sắc, có hương và có vị. Màu sắc của đất giống như đề-hồ hay thuần túy như tô? vị của đất như mật ong thuần tịnh. Này Vãsettha, có loài hữu tình, co tánh tham, nói: Ế6Kìa xem, vật này là ệi vRy?", rồi lấy ngón tay nếm vị của đất; khi lấy ngón tay nếm vị của đất? vị đat ấy thấm vào thân và tham ái khởi lên. Này Vãsettha, các loài hữu tình khác, theo gương hữu tình kia, lấy ngón tay nếm vị của dất, khi lấy ngón tay nếm vị của đất, vị đất ấy thấm vào thân và tham ái khởi lên. 121. Rồi các hữu tình kia bắt đầu thưởng thức vị của đất bằng cách bẻ từng cục đất với bàn tay của họ. Này Vãsettha, khi các hữu tình ấy bắt đầu thưởng thức vị của đất bằng cách bẻ từng cục đất với bàn tay nhỏ của họ5 thời ánh sáng của họ biến mất; khi ánh sáng của họ biến mất thì mặt trăng, mặt trời hiện ra; khi mặt trăng, mặt trời hiện ra thì sao và chòm sao hiện ra; khi sao và chòm sao hiện ra, ngày và đêm hiện ra; khi ngày và đêm hiện ra thì nửa tháng và tháng hiện ra; khi nửa tháng và tháng hiện ra? thời tiết và năm hiện ra. Như vậy, này Vasettha, thế giới này bắt đầu thành trở lại.

27. KINH KHỞI THẾ NHÂN BỔN 477

122. Này Vasettha, những hữu tình ấy thưởng thức vị của đất, lấy đất làm chất ăn? lấy đất làm món ăn trong một thời gian khá lâu. Này Vãsettha, vì các hữu tình ấy thưởng thức vị của dất, lấy đất làm chất ăn5 lấy ̣ đất làm món ăn trong một thời gian khá lâu nên thân của họ trở thành cứng rắn và sắc đẹp của họ trở thành sai biệt. Có hạng hữu tình có sắc đẹp, có hạng hữu tình không có sắc đẹp. Ở đây, các hữu tình có sắc đẹp khinh các hữu tình không có sắc đẹp: "Chúng ta có sắc đẹp hơn họ? họ không có sắc đẹp bằng chúng ta." Do họ kiêu mạn? quá mạn và kiêu ngạo vê săc đẹp của họ, vị của đât biên mât. Khi vị của đất biến mất, họ hội họp lại và kêu than: "Oi vị ngon! Ôi vị agon!" Như ngày nay, khi loài người có được vị ngon liền nói: "Oi vị ngon! Ôi vị ngon!" Như vậy, họ theo văn tự truyền thống của thời xưa mà không biết ý nghĩa của nó. 123. Này Vãsettha, khi vị của đất đã biến mất với các hữu tình ấy, thơi một loại nấm đất hiện ra. Như hình mai con rắn, chúng hiện ra như vậy. Loại nấm ấy có sắc, có hương, có vị. Màu sắc của loại nấm này giống như đề-hồ hay thuần túy như tô, vị của nấm đất như mật ong thuần tịnh. Này Vasettha, những hữu tình ấy bắt đầu ăn thứ nấm đất. Họ thưởng thức nấm đất, lấy nấm đất làm chất ăn, lây nâm đât làm món ăn trong một thời gian khá lâu. Này Vãsettha, vì các chúng sanh ấy thưởng thức nấm đất? lấy nấm đất làm chất ăn5 lấy nấm đất làm món ăn trong một thời gian khá lâu nên thân của họ trở thành cứng rắn hơn và sắc đẹp của họ lại càng sai biệt. Có hạng hữu tình có sắc đẹp, có hạng hữu tình không có sắc đẹp. Ở dây, các hữu tình có sắc đẹp khinh các hữu tình không có sắc đẹp: “Chìing ta có sắc đẹp hơn họ? họ không có sắc đẹp bằng chúng ta." Do họ kiêu mạn, quá mạn và kiêu ngạo về sắc đẹp của họ, nấm đất biến mất. 124. Khi nấm đất biến mất, cỏ và cây leo hiện ra. Như loại cây tre, chúng hiện ra như vậy. Loại cây leo này có sắc, có hương, có vị. Màu sắc của loại cây này giống như đề-hồ hay thuần túy như tô, vị của loại cây leo này như mật ong thuần tịnh. Này Vãsettha, các hữu tình

này bắt đầu thưởng thức loại cây leo này. Chúng bắt đầu thưởng thức loại cây leo5 lấy cây leo làm chất ăn5 lấy cây leo làm món ăn trong một thời gian khá lâu. Này Vãsettha, vì những hữu tình này bắt đầu thưởng thức loại cây leo, lấy cây leo làm chất ăn5 lấy cây leo làm món ăn trong một thời gian khá lâu nên thân của họ trở thành cứng rắn hơn và sắp đẹp của họ lại càng sai biệt. Có hạng hữu tình có sắc đẹp, có hạng hữu tình không có sắc đẹp. Ở đây, các hữu tình có sắc đẹp khinh các hữu tình không có sắc đẹp: "Chúng ta có sắc đẹp hơn họ5 họ không có sắc đẹp bằng chúng ta.” Do họ kiêu mạn, quá mạn và kiêu ngạo về sắc đẹp của họ5 cỏ và cây leo biến mất. Khi cỏ và cây leo biến mất, họ hội họp lại và kêu than: "Oi, cái này thuộc của chúng ta! Ôi5 hại thay cho chúng ta, nay cỏ và cây leo đã biến mất!" Như ngày nay, khi loài người được hỏi cái gì làm cho đau khổ, bèn trả lời: "Oi, cái này thuộc của chúng ta! Ôi5 hại thay cho chúng ta!" Như vậy, họ theo văn tự truyền thống của thời xưa mà không biết ý nghĩa của nó.

478 KINH TRƯỜNG Bộ

125. Này Vãsettha, khi các loại c6, cây leo biến mất, thời lúa xuất hiện tại các khoảng trống, không có cám, không có vỏ. có mùi thơm và hột trơn nhẵn. Chô nào vào buôi chiêu, họ mang đi đê ăn chiêu, thời tại chô ây, vào buôi sáng lúa lại mọc lớn và chín. Chỗ nào vào buổi sáng, họ mang đi để ăn sáng, thời tại chỗ ấy, vào buổi chiều lúa lại mọc lớn và chín, không có gián đoạn. Này Vasettha, những hữu tình ấy thưởng thức lúa mọc tại các khoảng trống, lấy lúa làm chất ăn, lấy lúa làm món ăn trong một thời gian khá lâu. 126. Này Vãsettha, vì các chúng sanh ấy thưởng thức lúa mọc tại các khoảng trống, lấy lúa làm chất ăn? lấy lúa làm món ăn trong một thời gian khá lâu? thân hình của họ trở thành cứng rắn hơn và sắc đẹp của họ lại càng sai biệt, về phái nữ5 nữ tánh xuất hiện; về phái nam, nam tánh xuất hiện. Phái nữ nhìn phái nam hết sức kỹ lưỡng, phái nam nhìn phái nữ hết sức kỹ lưỡng. Vì họ nhìn nhau kỹ lưỡng như vậy nên tình dục khởi lên, ái luyến đối với thân thể bắt đầu. Do sự ái luyến, họ làm các hạnh dâm. Này Vãsettha, lúc bấy giờ, những chúng sanh khác thấy làm các hạnh dâm như vậy? người thì quăng bùn5 người thì quăng tro, người thì quăng phân bò và nói: uHãy chết di, đồ ô uế! Hãy chết di, đồ ô uế! Sao một loài hữu tình lại đối xử với một loài hữu tình khác như vậy?^^ Như ngày nay, tại một số quốc độ, khi một cô dâu được rước đi, có người quăng bùn, có người quăng tro, có người quăng phân bò. Như vậy? chúng theo văn tự truyền thống xưa mà không biết ý nghĩa của nó. 127. Này Vãsettha, lúc bấy giờ, việc làm được xem là phi pháp nay được xem là đúng pháp. Này Vasettha, lúc bấy giờ, các hữu tình hành dâm ấy không được phép vào làng hay xã ấp một tháng hay cả hai tháng. Vì những hữu tình ấy lúc bấy giờ bị chỉ trích rất lâu vì hành động phi pháp, họ bắt đầu làm lều, làm nhà để che giấu những hành động phi pháp của họ. Này Vasettha, có vị hữu tình bản tánh biếng nhác tự nghi: "Sao ta lại tự làm ta mỏi mệt bằng cách đi tìm lúa buôi chiêu cho buôi ăn chiêu? buôi sáng cho buôi ăn sáng? Sao ta lại không tìm lúa một lần cho cả buổi ăn chiều và buổi ăn sAng?" Này Vãsettha, vị hữu tình này tìm lúa một lần cho cả buổi ăn chiều, cả buổi ăn sáng. Một hữu tình khác đến vị hữu tình này và nói: Này bạn, chúng ta hãy đi tìm lúa! Này bạn5 tôi đã tìm lúa một lân, cả cho buôi chiêu và buôi sáng. Này Vãsettha, vị hữu tình này noi theo vị hữu tình kia, đi tìm lúa một lần đủ cho cả hai ngày. r

Này bạn, như vậy là tôt. Này Vãsettha, rồi một hữu tình khác đến vị hữu tình ấy và nói: -Này bạn, chúng ta hãy đi tìm lúa! Này bạn, tôi đã tìm lúa một lần đủ cho cả hai ngày rồi. Này Vãsettha, vị hữu tình này noi theo gương vị hữu tình kia, liền đi tìm lúa một lần đủ cho bốn ngày.

27. KINH KHỞI THẾ NHÂN BỔN 479

-Này bạn, như vậy là tốt. Này Vasettha, một vị hữu tình khác lại đến vị hữu tình này và nói: Này bạn, chúng ta hãy đi tìm lúa! - Này bạn, tôi đã tìm lúa một lần đủ cho cả bốn ngày rồi. Này Vasettha, vị hữu tình này noi theo gương vị hữu tình kia? liền đi tìm lúa một lần đủ cho tám ngày. Này bạn, như vậy là tốt. Này Vãsettha, những vị hữu tình kia băt đâu tích trữ lúa đê ăn? và cám băt đầu bao bọc hột gạo trơn nhẵn và vỏ lúa bao bọc hột lúa; và các cây lúa bị cắt không lớn lên được; và như vậy có sự gián đoạn và cây lúa mọc lên từng cụm, từng chùm. 128. Này Vãsettha, các loài hữu tình ấy hội họp lại và than phiền: Này các bạn, các ác pháp đã hiện ra giữa các loài hữu tình. Chúng ta trước kia do ý sanh, nuôi sống bằng hỷ, tự chiếu hào quang, phi hành trên hư không, sông trong sự quang vinh và sông như vậy trong một thời gian khá dài. Đối với chúng ta, sau một thời gian khá dài, vị của đất hiện ra. Vị đất này có sắc, có hương và có vị. Chúng ta băt đâu bẻ đât từng cục băng tay đê ăn vị đât; vì băt đâu bẻ đât băng tay từng cục đê ăn nên hào quang biên mât; vì hào quang biến mất nên mặt trời, mặt trăng hiện ra; vì mặt trăng, mặt trời hiện ra nên các sao và chùm sao hiện ra; vì các sao và chùm sao hiện ra nên đêm, ngày hiện ra; vì đêm, ngày hiện ra nên nửa tháng và tháng hiện ra; vì nửa tháng và tháng hiện ra nên thời tiết và năm hiện ra. Chúng ta thưởng thức vị đất? lấy vị đất làm chất ăn, lấy vị đất làm món ăn trong một thời gian khá dài. Vì ác9 bất thiện pháp khởi lên giữa chúng ta, vị đất biến mất. Vì vị đất biến mất nên nấm đất hiện ra. Nấm đất này có sắc, có hương và có vị. Chúng ta bắt đầu thưởng thức nấm đất ấy, lấy nấm đất làm chất ăn, lấy nấm đất làm món ăn trong một thời gian khá dài. V1 các ác5 bất thiện pháp này khởi lên giữa chúng ta nên nấm đất biến mất. Vì nấm đất biến mất nên cỏ và cây leo hiện ra. cỏ và cây leo này có sắc, có hương và có vị. Chúng ta bắt đầu thưởng thức cỏ và cây leo ấy, lấy cỏ và cây leo làm chất ăn, lấy cỏ và cây leo làm món ăn trong một thời gian khá dài. Vì các ác, bất thiện pháp này xảy ra giữa chúng ta nên cỏ và cây leo biên mat. Vì cỏ và cây leo biên mất nên lúa mọc tại các khoảng trông hiện ra, không có cám, không có vỏ, thuần tịnh, có mùi thơm và hột trơn nhẵn. Chỗ nào vào buổi chiều, chúng ta mang đi đê ăn chiêu, thời tại chô ây, vào buôi sáng lúa lại mọc lớn và chín. Chô nào vào buôi sáng, chúng ta mang đi đê ăn sáng, thời tại chô ây9 vào buôi chiêu lúa lại mọc lớn và chín, không có gián đoạn. Chúng ta thưởng thức lúa mọc tại các khoảng trống, lấy lúa làm chất ăn, lấy lúa làm món ăn trong một thời gian khá dài. Vì các ác, bât thiện pháp ây khởi lên giữa chúng ta, cám băt đầu bao bọc hột lúa trơn nhẵn và vỏ lúa bao bọc hột lúa; và các cây lúa bị cắt không lớn lên được; và như vậy có sự gián đoạn, và các cây lúa mọc lên từng cụm, từng chùm. Vậy nay, chúng ta hãy chia lúa và đắp đê làm bờ ruộng.

480 KINH TRƯỜNG Bộ

Này Vasettha, các loại hữu tình ấy phân chia lúa và đắp đê làm bờ ruộng. 129. Này Vasettha, có vị hữu tình bản tánh tham lam, gìn giữ phần của mình, đánh cắp phần của người khác và thưởng thức phần ấy. Người ta bắt người ấy và nói: -Này ngươi, ngươi đã làm ác pháp, gìn giữ phân của mình, đánh căp phân không cho của người khác và thưởng thức phần ấy. Nhà ngươi chớ có làm như vậy nữa! -Thưa bạn, vâng. Này Vãsettha, người này vâng đáp lời nói của những người ấy. Này Vãsettha, lần thứ hai...Này Vãsettha, lần thứ ba, người này gìn giữ phần của minh, đánh cắp phần không cho của người khác và thưởng thức phân ây. Người ta bắt người này và nói: Này ngươi, ngươi đã làm điều ác vì ngươi gìn giữ phần của mình, đánh cắp phần không cho của người khác và thưởng thức phần ay. Nhà ngươi chớ có làm như vậy nữa! Có người đập anh ta bằng tay, có người đập anh ta bằng đá, có người đập anh ta bằng ệậy. Này Vãsettha, bắt đầu như vậy9 lấy của không cho xuất hiện5 quở trách xuât hiện, nói láo xuât hiện, hình phạt đánh đập xuất hiện. 130. Này Vãsettha, những loài hữu tình ấy hội họp lại và than khóc: Này bạn, ác pháp đã khởi lên giữa các loài hữu tinh, trong hình thức lấy của không cho xuất hiện, quở trách xuất hiện; nói láo xuất hiện? hình phạt xuất hiện. Chúng ta hãy đề cử một người, người ấy sẽ công bố khi đáng phải công bố, khiển trách khi đáng phải khiển trách, hay tẩn xuất khi đáng phải tẩn xuất. Chúng ta sẽ chia cho người ấy một phần lúa. Này Vãsettha, rồi các vị hữu tình ấy đi đến vị hữu tình có sắc đẹp đẹp ĩ “ •. • r r r r •A M *ử nhât, có gương mặt dê nhìn nhât và được ái luyên nhiêu nhât; đên vị hữu tình ấy và nói: Này vị hữu tình kia, hãy công bô khi đáng phải công bô9 hãy khiên trách khi đáng phải khiển trách, hãy tẩn xuất khi đáng phải tẩn xuất. Chúng tôi sẽ dành cho ngươi một phần lúa của chúng tôi. -Xin vâng, các Tôn giả. Này Vãsettha, vị hữu tình này vân^ theo các vị hữu tình kia, công bố khi đáng công bố9 khiển trách khi đáng khien trách, tẩn xuất khi đáng tẩn xuất. Và các vị hữu tình kia chia cho vị này một phần lúa. 131. Này Vãsettha, "được lựa chọn bởi đại chiing" tức là Mahãsammato. Danh từ Mahãsammato là danh từ đầu tiên được khởi lên. Này Vãsettha, chủ của ruộng vườn,5 tức là Khattiya (Sát-đế-lỵ)5 là danh từ thứ hai được khởi lên. "Làm cho các người khác hoan hỷ bởi ph"tức là Rãja (vị Vua); Rậja là danh từ thứ ba được khởi lên. Này Vãsettha, như vậy là sự khởi lên nguồn gốc giai cấp xã hội của Khattiya theo danh từ truyền thống cổ xưa. Nguồn gốc của

chúng ta ở giữa những loài hữu tình ấy, không ở ngoài loại nào khác, một cách đúng phép tắc (dhammă), không phải phi pháp. Này Vãsettha, như vậy, pháp là tôi thượng ở đời, trong hiện tại và cả cho đời sau. 132. Này Vãsettha, một số các vị hữu tình suy nghĩ: -Này các bạn, các ác, bất thiện pháp đã hiện ra ệiữa các loại hữu tình, như lấy của không cho, khiển trách, nói láo9 hình phạt, tan xuất. Chúng ta hãy loại bỏ các ác, bất thiện pháp. Này Vasettha, các vị ấy loại bỏ các ác, bất thiện pháp? tức là Brãhmanã (Bà-la-môn)? và chữ Brãhmanã là danh từ đầu tiên được khởi lên. Những vị này lập lên những chòi bằng lá tại các khu rừng và tu thiền trong những chòi bằng lá ấy. Đối với họ9 than đỏ được dập tắt? khói được tiêu tan, cối và chày rơi ngả nghiêng, buổi chiều lo buổi ăn chiều, buổi sáng lo buổi ăn sáng; họ đi vào làng, vào thị xã? vào kinh đô để khất thực. Khi xin được đồ ăn rồi? họ lại vào các chòi lá trong các khu rừng để tu thiền.

Các người khác thấy vậy, nói như sau: Này các bạn, những loài hữu tình này lập lên những chòi bằng lá tại các khu rừng và tu thiên trong những chòi băng lá ây. Đôi với họ? than đỏ được dập tắt, khói được tiêu ta,cối và chày rơi ngả nghiêng, buổi chiều lo ăn buổi ăn chiều, buổi sáng lo buổi ăn sáng; họ đi vào làng, vào thị xã, vào kinh đô để khất thực. Khi xin được đồ ăn rồi9 họ lại vào các chòi lá trong khu rừng để tu thiền. Này Vasettha, họ “Jhyanti" tu thiền, tức là Jhãyakã (thiền giả); Jhãyakã là danh từ thứ hai được khởi lên. Này Vãsettha, một số loài hữu tình này không thể tu thiền trong các chòi bằng lá tại khu rừng5 liền đi xuống xung quanh làng, xuống xung quanh thị xã để làm sách. Các người khác thấy vậy bèn nói: Này các bạn, những loài hữu tình này không thể tu thiền trong các chòi bằng lá tại khu rừng, đã đi xuống xung quanh làng, xuống xung quanh thị xã để làm sách. Nay những vị này không tu thiền (na dãnime Jhayanti). Này Vãsettha, "Na dãnỉme Jhayantitức là Ajjhãyakã; và Ajjhayaka (các vị lập lại các tập sách Vệ-đà) cũng có nghĩa là những người không tu thiền, là danh từ thứ ba được khởi lên. Này Vãsettha, thời ấy họ thuộc hạ cấp, nay họ xem là cao thượng nhất. Như vậy, này Vãsettha là sự khởi lên nguồn gốc giai cấp xã hội của các Bà-la-môn theo danh từ truyền thống cổ xưa. Nguồn gốc của họ là ở giữa những loài hữu tình ấy, không ở ngoài loại nào khác, một cách đúng phép tăc, không phải phi pháp. Này Vãsettha, như vậy? pháp là tôi thượng ở đời, trong hiện tại và cả cho đời sau. 133. Nàỵ Vãsettha, một số các loài hữu tình này theo pháp dâm dục5 thiết lập các nghê nghiệp sai khác (vissuta). Này Vasettha, những ai theo pháp dâm dục, thiết lập ra các nghề nghiệp sai khác, như vậy gọi là Vessã. Danh từ Vessã được khởi lên. Như vậy, này Vasettha, là sự khởi lên n^uồn gốc giai cấp xã hội của các Vessã theo danh từ truyền thống cổ xưa. Nguôn gốc của họ là ở giữa các loài hữu tình ấy, không ở ngoài loại nào khác, một cách đúng phép tắc?

không phải phi pháp. Này Vãsettha, như vậy, pháp là tối thượng ở đời, trong hiện tại và cả cho đời sau. 134. Này Vasettha, một số loài hữu tình còn lại lựa chọn săn bắn. Những ai sống săn bắn và theo các nghề hèn nhỏ5 này Vasettha, được gọi là Sudda. Và danh từ Sudda được khởi lên. Như vậy? này Vãsettha, là sự khởi lên nguồn gốc giai cấp xã hội của các Sudda theo danh từ truyền thống cổ xưa. Nguồn gốc của chúng là ở giữa các loài hữu tình ấy, không ở ngoài loại nào khác, một cách đúng phép tắc, không phải phi pháp. Này Vãsettha, như vậy, pháp là tối thượng ở đời? trong hiện tại và cả cho đời sau. 135. Này Vãsettha, một thời, có vị Khattiya tự trách pháp của mình, xuất gia, từ bỏ gia đình, sống không gia đình: "T6i sẽ sống làm người Sa-môn,^; có vị Bà-la-môn tự trách pháp của minh, xuất gia, từ bỏ gia đình, sống không gia đình: "T6i sẽ sống làm người Sa-m6n"; có vị Vessã tự trách pháp của mình, xuất gia, từ bỏ gia đình, sống không gia đình: "T6i sẽ sống làm nẹười Sa-mon"; có vị Sudda tự trách pháp của minh, xuất gia từ bỏ gia đình, sông không gia đình: "T6i sẽ sống làm nẹười Sa^n6p" Này Vasettha, giai cấp Sa-môn (Sa- mana) được khởi lên từ bôn giai cấp ấy. Nguồn gốc của Sa-môn là ở giữa các loài hữu tình ấy, không ở ngoài loại nào khác, một cách đúng phép tắc, không phải phi pháp. Này Vasettha, như vậy, pháp là tối thượng ở đời, trong hiện tại và cả cho đời sau. 136. Này Vãsettha, vị Khattiya làm tà hạnh về thân, làm tà hạnh về miệng, làm

tà hạnh về ý, có tà kiến. Do tà kiến, tà nghiệp làm nhơn duyên, sau khi thân hoại mạng chung, sanh vào khổ giới, ác thú, đọa xứ, địa ngục. Này Vãsettha, vị Bà-la-môn... Này Vãsettha, vị Vessã... Này Vãsettha, vị Sudda làm tà hạnh về thân, làm tà hạnh về miệng, làm tà hạnh về ý, có tà kiến. Do tà kiến, tà nghiệp làm nhơn duyên, sau khi thân hoại mạng chung, sanh vào khổ giới, ác thú, đọa xứ, địa ngục. Này Vãsettha, vị Khattiya làm chánh hạnh vê thân, chánh hạnh vê miệng, chánh hạnh về ý? có chánh kiến. Do chánh kiến, chánh nghiệp làm nhơn duyên, sau khi thân hoại mạng chung, sanh vào thiện thú, thiên giới, cõi đời này. Này Vãsettha, vị Bà-la-môn... Này Vasettha, vị Vessã... Này Vãsettha, vị Sudda làm chánh hạnh về thân, chánh hạnh về miệng, chánh hạnh về ý, có chánh kiến. Do chánh kiến, chánh nghiệp làm nhơn duyên, sau khi thân hoại mạng chung, sanh vào thiện thú, thiên giới, cõi đời này. 137. Này Vãsettha, vị Khattiya làm hai hạnh về thân, hai hạnh về miệng, hai hạnh về ý? có chánh kiến tà kiến lẫn lộn. Do chánh kiến, tà kiến và chánh hạnh, tà hạnh lẫn lộn làm nhân duyên, sau khi thân hoại mạng chung, thọ lãnh lạc và khổ thọ. Này Vãsettha, vị Bà-la-môn... Nay Vãsettha, vị Vessã... Này Vasettha, vị Sudda làm hai hạnh về thân, hai hạnh về miệng, hai hạnh về ý, có chánh kiến và tà kiến lẫn lộn. Do chánh kiến, tà kiến và chánh hạnh, tà hạnh lẫn lộn làm nhơn duyên, sau khi thân hoại mạng chung, thọ lãnh lạc và khổ thọ.

27. KINH KHỞI THẾ NHÂN BỔN 483

138. Này Vãsettha, vị Khattiya chế ngự về thân, chế ngự về miệng, chế ngự về ý, sau khi tu tập Bảy pháp giác chi, đã diệt trừ hoàn toàn [các ác pháp] ngay trong đời hiện tại. Này Vasettha, vị Bà-la-môn... Này Vãsettha, vị Vessã... Này Vãsettha vị Sudda chế ngự về thân, chế ngự về miệng, chế ngự về ý5 sau khi tu tập Bảy pháp giác chi, đã diệt trừ hoàn toàn [các ác pháp] ngay trong đời hiện tại. 139. Này Vasettha, trong bốn giai cấp này, vị Tỷ-kheo là bậc A-la-hán, lậu hoặc đã diệt tận, việc phải làm đã làm, gánh nặng đã đặt xuống, mục tiêu đã đạt tới? hữu kiết sử đã trừ diệt, chánh trí giải thoát. Vị ấy được gọi là tối thượng trong tất cả giai cấp, đúng với Chánh pháp, không phải phi pháp. Này Vasettha, như vậy9 Pháp là tôi thượng ở đời, trong hiện tại và cho cả đời sau. 140. Này Vãsettha, bài kệ sau đây được Phạm thiên Sanaồkumãra (Thường Đồng Hình) tuyên thuyết: Chúng sanh tin giai cap, Sát-đế-lỵ tối thắng. Ai đủ cả trí, đức, Tối thắng giữa nhơn, thiên. Này Vãsettha, bài kệ này được Phạm thiên Sanaồkumãra khéo hát chớ không phải vụng hát, khéo nói chớ không phải vụng nói? đầy đủ ý nghĩa chớ không phải không đầy đủ? được Ta chấp nhận. Này Vãsettha, Ta cũng nói như sau: Chúng sanh tin giai cấp, Sát-đế-lỵ tối thắng. Ai đủ cả trí, đức, Tối thắng giữa nhơn, thiên. Thế Tôn thuyết giảng như vậy, Vãsettha và Bharadvaja hoan hỷ tín thọ lời giảng của The Tôn.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.